

KURDISTAN

شهیدانی ١٤ی سەرماوهزی ١٣٥٧ی سەردەشت

شهید مستەفای وهستا رهحیمی مزگەر

شهید خدری فهقی ئەحمەدی بیوران

شهید برایمی میرزا مستەفا

شهید عەزیزی جوشکار

شهید مه‌حه‌مه‌دی حاجی ئۆمه‌ری

شهید مستەفای فه‌ق‌احی جواهی‌ری

شهید مه‌حه‌مه‌دی خه‌راجاتی

شهید عەبدوللای هه‌مه‌سه‌بانی

نامرن ئەوانه‌ی وا له‌دژی میله‌تا ده‌ژین

R.N

کۆکردن‌وه و ئاماده‌کردنی: په‌ممان نه‌قشی

هه‌شت گه‌نج و هه‌شت به‌هه‌شت

نووسینی: محهمهد نیک پهی، به‌ریوه‌به‌ر مائه‌په‌ری پاشه‌روک

پاییز، پاییز هه‌زار ره‌نگ، نا! نا!

هه‌ر وه‌کوو ئاگردانه‌که‌ی پێشوو کوژاوه‌ پر له‌ ماتمه‌ و ده‌رد و مه‌ینه‌ت.

پاییز پاییز، سهرماوه‌زانه‌. پشکوکانی ناو ئاگردان خاموش خاموش.

ئه‌ندیشه‌ی باش لای ئێمه‌ ئه‌فسانه‌یه‌،

کرده‌وه‌ی چاک بو ئێمه‌ ته‌نیا هیکایه‌تی دێرینه‌یه‌ و

گوته‌ی باشیش له‌ ته‌نیایی شیعریک ئه‌بێ نابیستر.

ئه‌م سهرده‌مه‌ له‌ ته‌مه‌نی ئازاره‌کانی مرو‌فدا کۆی هه‌موو غه‌مه‌کانه‌.

ئه‌م سهرده‌مه‌ جێ په‌نجه‌ی هه‌موو ئازاره‌کانه‌.

له‌ یادمان ناچێ و ئاگردانی ئه‌و سهرده‌مه‌ له‌ دڵمانا خاموش نابیت.

ئه‌ندیشه‌، کرده‌وه‌ و گوته‌ی باش می‌ژوو‌مانه‌.

خاموش نابین. ژبیه‌ مۆی ئاگردانیکی ئه‌به‌دین.

ئه‌و شاره، چۆن په‌ره‌سیلکه‌کان کۆچ ده‌که‌ن، ژبانه‌ جوانه‌کان.... یش له‌ کۆچ کردن دان به‌و هه‌موو ره‌نگانه‌وه‌ شار و دی پراپر له‌ دهرد وزامه، سه‌رسوول ته‌م ده‌یگری و له‌ ناو ته‌پ و توژا مه‌رگ هاوار هاواریه‌تی. منیش بۆ یادیکی دی، دلم پره له‌ مه‌ینه‌ت و ده‌ریا ده‌ریا په‌ژاره، له‌ ده‌ورم، ره‌قس و سه‌ما ده‌کا. ئه‌ورو، کاروانیک به‌ریوه‌یه، هه‌شت گه‌نج ده‌تی ی سه‌فه‌ری خو‌ش و ئاخریانه مه‌به‌ستی سه‌ره‌کیان به‌ره‌و هه‌شت به‌هه‌شت ری پیتوانه.

گه‌رام گه‌رام، وشه‌یه‌ک؟ رسته‌یه‌ک؟ که بتوانی ئه‌م زامه به‌رینه جیکایه‌ت کا، کوا؟! نه‌متوانی. به‌لام به‌ خوشیه‌وه‌ وه‌ک پیویست وشه‌ی هه‌شت توانی گه‌نج و به‌هه‌شت له‌ پنا یه‌ک دان و ئه‌و تراژیدیایه بخاته به‌ر خامه و وینه‌ی ئی ساز بکا.

له‌ روژی چارده‌ی سه‌رماوه‌زی هه‌زار و سینه‌د و په‌نجاو و ده‌وتی هه‌تاوی دا هه‌شت ئینسان، ره‌نجیه‌ر، زه‌حه‌تکیش، گه‌نج و ده‌رون پاک له‌ کوشتاریکی بـ وینه‌دا وه‌به‌ر په‌لاماری نه‌زانی، زوولم و دیکتاتوریه‌ت که‌وتن.

فه‌رامه‌زی زه‌رگه‌ری ئه‌فشار

ماجید تاهیری

له‌ سه‌رچاوه را په‌نا دوکانی ئه‌نوه‌ری عه‌لی و دوستان و چالاک وانان ده‌نگیان بلیند کرد، هاوار هاوار، تا که‌ی ئاخه‌ر، زوولم! زۆر!

به‌ هوی سیخوری سیخوره‌کان و نامه‌ردان، دوو تیکۆشه‌ر و چالاک وان ئه‌و روژانه، به‌ نیوی ماجید تاهیری و فه‌رامه‌زی زه‌رگه‌ری ئه‌فشار، وه‌به‌ر په‌لاماری دیکتاتوریه‌ت که‌وتن و به‌ند کران.

دوکان داده‌خرین خه‌لک به‌ره‌و شاره‌بانی و ستوونی یادبوود وه‌ری ده‌که‌ون (ده‌رکه‌ی زیندان ده‌شکینین، زیندانییه‌کان ده‌ردینین) نازادی نازادی مه‌رگ بۆ شا ....

ئە شاربانی را تەقەیی ھەوایی دەکری، تانگیك ئە پادگان ھاتوتە دەر و تەقە دەکا. ئە کی؟

ئە خەلک؟

بۆچ؟؟؟ ئاخر خەلک ئازادی دەوی، ئە دیکتاتوریەت بیزارە، ئە زولم و زۆر بیزارە.

مەترسن گوللەکان پەلاستیکی! ھوروژم زیاتر دەبی، شار بە تەواوی شلەژا، ھاوار و گەرمە گەرمتر بوو، بۆنی خوین
خلۆر دەبۆو، ئە پەنا مەزگەوتی سوور را شوکاری: ئازادی ئازادی جار جاریش بمرئ شا بە گوی دەگەییشت.

دۆسۆزەکانی پیر جار جار پیشیان بە جەواھاکان دەگرت دەیانگوت: وەکشین، زور مەیهەنە پیش، با خوا نخواستە وەبەر
پەلاماری گوللە نەکەون و نەکوژین.

کاکی ھاشم دەستی خویناوی بلیند کرد و روبەروی خەلک ھەلئ ھینا و ووتی: کاکە ئاگا و ئە خو بی، گوللەکان راستین،
ئەوھتا ئەوھش خوین، ئەوھش بەلگە.

جەوانەکان توندتر شوکارەکانیان دەگوتنەو: دەرکەیی زیندان دەشکین، زیندانەکان دەردین، مردن بۆ شا، مردن بۆ
شا.

تانگ هه‌ر ته‌قه‌ی ده‌کرد، کاره‌سات هه‌ر قووت‌تر ده‌بوو، به‌ئێ گولله‌ی تانگ له‌و روزه‌دا هه‌شت گه‌نجی حواله‌ی هه‌شت به‌هه‌شت کرد. خه‌لک که له‌ ده‌وربه‌ری مزگه‌وتی سوور و مائی سه‌میعی و مه‌لا ساه‌ی باغی و دووکانی جه‌سه‌نی ده‌رویش

زارایه (جه‌سه‌ن قه‌نبه‌ری ره‌حه‌ته‌ی) به‌وون به‌ شوعار دان به‌ په‌له‌ به‌ره‌و به‌یمارستان وه‌رێ که‌وته‌ن، تازه‌ ده‌زانده‌را که‌ خه‌لکیکی زۆر کوژراو و به‌رینه‌دارن، ته‌میکه‌ گه‌وره‌ ته‌واوی شاری داگرته‌بوو، ورده‌ ورده‌ کوژراوه‌کانمان به‌ره‌و مزگه‌وتی سوور ده‌هینه‌دارن، گه‌ریان و هاواری هاوسه‌ران، منداڵانی بێ باب و خه‌لک، مزگه‌وتی پر کرد بوو، شین و گه‌ریان له‌گه‌ڵ خۆینه‌ندن

قورئان تیکه لاو، شهو شهویکی پر مهینهت و زام، تا بهیانی ههر شین و گابورلی دان،

شههیدهکان شوردران، نوئیزان له سهر کرا و دوايش به شوعاردان بهرهو بارگای ههمیشهگی مان رهوانه کردن و له
گۆرستانی شار دا مالواييان لی کردین.

ههر لهو رۆژه را کاروان کاروان، له شارهکان را دههاتن و سهرهخوشیان دهکرد و به ری پیوان له گهلیان، بهرهو
شارهکانیان بهریمان دهکردنهوه.

دوای ماوهیهکیشت ئیمه وینهکانی نهو شههیدانهمان خر کردهوه و بو کاک ناسری قازی زادهمان ناردن، نهویش به خامه
جوانهکهی نهو تابلویهی نهخشاند و له تاران چاپی رهنگیمان کرد و بلاومان کردهوه کاک ناسری براشم، تابلویهکهی له
شیشه دا و به رهنگ کوپی و ویتراي کرد و نازهريشی کرد به سهرماوهز و بردمان له مهدرهسهی ۱۴ سهرماوهز ههلمان
هاوهسی.

نیستاش نهو تابلویه تازه کراوتهوه و له مهدرهسهی ۱۴ سهرماوهز ههلاوهسراوه و ماندگار بوه.

له شار دا جار، جار، یاد لهو تراژیدیایه دهکرا ۱۴ سهرماوهز وهبیر خهک دههاتهوه، به نهکی خۆم زانی، نهو سال، له

پاشەرۆک دا، مۆمیایی کەم، بلیم چالاک وانەکانی خەنکی سەردەشت و ناوچە، لە هەموو کاتێک دا، بە جووتە بوون، لە
رێ ی نازادی و سەربەستی دا، رێ یان پێواوە و شەھیدیان داوە، نێمە هەنگری ئەمانەتێکی گەورەیین ئەمانەتی گەورە،
نابی هەرگیزا و هەرگیز، خۆمان لە بیر بجێتەووە و، رێ ی چالاک وانانی پێشو و مەزنەکانمان بە فەرماوێشی بسپێرین.
ئەرکە لە سەرمان یادیان بکەین و ریزیان ئێ بگرین.

چۆن لە بالای ئاسمان بڕوانم کاتی چاوەکانم لە جانتای شیعریکی ئەهوارایی جێ ماون و رێ ی ئەو دنیا دەپێون،
بەلکو لە سیبەری دار ئەرخبەوانیک هەشت شیعری بالۆ بەرز و تەمەن درێژ بدۆزنەووە و لە پەنایان بحاوێنەووە و سپاس و
سەری تەعزیمیان بۆ شۆر کەنەووە و پێ یان بلێن:

ئێوە ئەو شەھیدان نامرێ ناو و نیشانان...

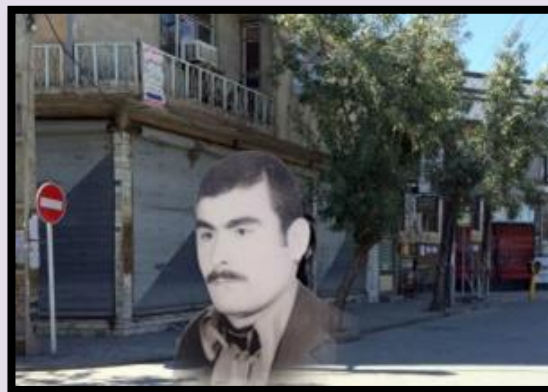

له سیله‌ی قه‌بران هاواره

برایمی میرزا مسته‌فای

له دایکبوی ریبه‌ندانی ١٣٣٤ ی هه‌تاوی

کاکه برایم له ئیداره‌ی په‌روه‌رده و راه‌ینان بو , تازه ده‌ستی له گیرفانی خوی دهنه‌, قیت وقۆز, کۆت و شائواریکی جوان و

کراسیکی خەت خەتی خۆش رەنگی ئە بەر دەکرد.

ئەو سەردەمەدا لاوەکان ئە سیلە ی گەرەک و کون و کەلپنی کۆلانەکان و جی ژوانی ئیواران چاوەروانی گراوی و دەزگیرانەکانیان دەکرد.

کاک برایم خۆی رادەوێشان و پیکەنین و شادمانی هەموو پەیکەری ئە خۆی دەگرت و وەرەقس و سەمای دەخست.

کوری گەرەکی حەساری بوو، دۆستەکانی بۆ دیتنی مۆبلە سوورەکانی کە یەکیانی ئە پەنا پەنجەرە ی روو بە دەری ی دانا بوو تا خەلک ببینن! سەریان دەدا و کاک برایم دەیگوت: ئینشاللا بۆکی سوریان ئە سەر دادەبەزینم.

شەوانە بە دەنگە ناسکە پەسکەکە ی مووسیقای شیرینی ئە گەرەکدا بۆلاو دەکردەو... ئە سیلە ی قەبران هاوارە...

کاکە برایم تەواو بوو تەنیا هاوسەری کەم بوو، ئیواران ئە گەل دۆستانی باس باسی دێداری و خۆشەویستی بوو.... بەلام هێندێ قسە و باسی تازەش هاتبۆنە ناو باسەکانیان: رێ پێوان. خۆپێشاندان، شەهید بوون، ئە بەند کردنی نازادیخوازن و....

بە یانی چواردە ی سەرماوەز کابرایم قاتی خۆی ئە بەر کردبوو، خۆی رازاندبوو دەنگۆ هەبوو کە کاک ماجید و ئەفشاریان گرتو، کابرایمیش ئە گەل رەفیقانی ناگریان گرتبوو، چوونە کێ شاربانی. شاربانی تەقە ی هەواپیان دەکرد.

نازادی نازادی... با بمری دیکتاتوریەت بمری زۆلم و زۆر دەنگی دەدایەوه.

تانگیکی ئەفەر بەر لە پادگان هاتوتە دەری و لە دوور را تەقە لە خەتک دەکا، ترس لە دنی کاک برایم دا!

نا، نا! مەگەر دەیتوانی هیلانە بکا، نەترس و بە راستی جەسوور و بیباک بوو.

لای دووکانی عادلی دەتگوت داواکاریەکی هەیه، دەتگوت دەیههوی کاک برایمی لە باوەشی بگری و گەرمی و خوشی هاوسەریکی جوانی پی ببەخشی.

دوو لاوی شۆرەسوار گیراون، تا کە ی ئەو زۆلم و زۆری قەبۆل کەین؟

تەقە چیە؟ تانگ چیە؟ نێمە فیدای ئەم کورە بە جەرگانە بین.

تانگ نێزیک بۆتەوه چەند ئینسانی بە شەرف و تی کۆشەر لە عەرز دراوون کاک برایم زۆر قەتسە، پتە ی لی دە ی دەقەشی، خشتەیهک هەڵدەگری و بەرەو تانگەکە هیرش دەبا و کاک برایم خشتە بەرەو تانگەکە و تانگەکەش گوللە ی گەرم بەرەو کاک برایم. ژیان رەنگ دەداتەوهو. ئەو هەموو ئارەزۆ و دڵخۆشیە ی گەرەکی حەسار خۆیان حەشار دەدەن و دەنگە پسک و خوشەکە ی لە گەل ناخ و ناھی گیان بەخت کردن تیگەلاو دەبن و خۆینی سوور جیگای بووکی سوور و مۆبلی سووری

بۆ دەگرتێتەو جۆگە لەی تەختی خەیا بان پیش دوکانی عادتی دەبیته راخەری بن جەستە ی لاویکی رووح سووکی بە سۆز و نیشتمان پەروەرو رووح پاک.

ئێستاش لە گوێمدا دەنگی کاک برایم دەزینگیتێتەو: لە سیلە ی قەبران ھاوارە...

دەلین زۆر زۆر لە مانگ و سالان، ھەموو ھەموو پینج شەممویان تارما یە کە لە پەیکەری کێژیک ئەچێ، بە خۆی و جامە عەتر و ھیندی گۆل و ریحانە سەردانی کاکە برایمی کردوہ! وێدەچێ ئەو پەنجانە ی بە جێ ماو لە سەر گۆری ئەو، ھی ئەو کێژە بن:

بۆ بە تەنیا رویشتی؟!

بۆ، دەبی مه‌ولودیش قوربانی بوی؟!

مسته‌فای وه‌ستا ره‌حیمی مزگەر

له دایکبووی خه‌زه‌لوه‌ری ۱۳۲۵ ی مه‌تاوی

مه‌ولودیه، ده‌رویش هه‌سه‌ن له گه‌ره‌کی ژێرو خه‌ریکه دانه‌ویڵه و که‌ره‌سه‌ی مه‌ولودی جی به جی ده‌کا. مسته‌فای وه‌ستا ره‌حیمی مزگەر قه‌راره ئیستکان و ژێرپیالانی بۆ به‌ریتته‌وه مائی:

با وه‌به‌ر خیراتی مه‌ولوودی که‌وم، نیوه‌رۆ نایه‌مه‌وه، چاوه‌روانیم مه‌کن، ئاخر مه‌ولودیمان به ده‌ستوه؟! دلی به خه‌به‌ر بوو که دیدار به ئاخره‌ت ده‌بی!?

مسته‌فای وه‌ستا ره‌حیمی مزگەر (که‌ریمان) کریکاریکی زه‌حه‌تکیش و ئیوه‌شاوه بوو، وه‌ری که‌وتبوو، باری سه‌ر شانی

ئه‌مانه‌تیکی به نرخ و هه‌ستیاری بوو، ناخر مه‌لودی پی ده‌کرا!

کاک مسته‌فا بو خۆی و بنه‌مانه‌که‌ی دیندار و خوا ناس بون.

شار به‌ره‌و ستوونی یابوود وه‌ری که‌وتبوو، ده‌نگی تانگ و ته‌قه ته‌ق خه‌لکی هه‌راسان کردبوو،

کا مسته‌فا به خۆی و ئیستان و ژیرپیاله‌کانیه‌وه به‌ره‌و خوار ده‌رویش و له داغ‌ه‌دا بوو،:

ئه‌ی خوایه نه‌سیبی مه‌شی که‌ی، ئیمه‌ش بتوانین مه‌لودییک وه‌ری خه‌ین! دیسان سه‌د شوکرت، به‌س نیه منیش له مه‌لودی ده‌رویش جه‌سه‌نی دا به‌شدارم!

ئه‌ی بۆچ دوکان داده‌خرین؟ بو هینده خه‌لک په‌شو‌کاو و غه‌مناکه؟ ئه‌و ته‌قه ته‌قه ده‌بی چ بی، چ رووی دا بی؟ بله‌ی وه‌ک شاره‌کانی تر سه‌رده‌ستیس نه شیوئ؟! خوا به‌لامان لی دوورکا، ئینشاللا!

فکری ده‌روا و خۆی ون ده‌کا و ره‌تیکی برد، ده‌ی هه‌وئ سه‌ره‌نگری بی، وه‌خۆ دیته‌وه: ئه‌ی خوایه باره‌که‌م شیشه‌یه، با ناگام له خۆم بی، ئه‌و ئه‌مانه‌تیه به سه‌لامه‌ت بگه‌ییتمه ساحه‌به‌که‌ی.

کا مسته‌فا ناگای له چاره‌نووسی نه‌بوو، نه‌ی ده‌زانی چی به سه‌ر دی، مه‌لودی ده‌بینی یا... بله‌ی ئه‌و به‌زمه ئه‌ویش....؟

کاک مسته‌فا! نه‌ت زانیوه؟ شار هه‌ژاوه، ده‌ئین چهند نه‌فه‌ریان گرتوون، جه‌وانه‌کانن، داوای نازادی ده‌کهن، داوا ده‌کهن چی تر ژۆلم و ژۆر نه‌مینئ، به‌ندیه‌کان نازاد بکړین،

له‌ شارهبانی را ته‌قه‌یه، تانگ وه‌شار که‌وتوه، ته‌قه‌ له‌ خه‌لک ده‌کا و رحم به‌ که‌س ناکا.

کاک مسته‌فا له‌ به‌ر خۆیه‌وه ده‌ئ: خواجه زوو بگه‌مه‌ گه‌ره‌کئ ژیرو، پشتی مرگه‌وتی سوور و نه‌مانه‌تیه‌کان بگه‌یینم و به‌س ده‌.

نه‌فه‌ری سه‌ر تانگه‌که‌ رحم به‌ که‌س ناکا، ده‌ستوریان پی‌داوه ته‌قه‌ بکا و که‌س نه‌ پاریزئ، چ روو ده‌دا با بدا.

کا مسته‌فا و تانگ له‌ کن ستوونی له‌ یه‌ک نی‌زیک ده‌بنه‌وه، کا مسته‌فا ترس هه‌ئێ ده‌گرئ و خۆ به‌ره‌و مائی مه‌لا ره‌سوئی شیخوئی‌سلامی (زه‌ککی) راده‌کیشت، ده‌یه‌ه‌وئ هه‌ر چۆنیک بوه‌ خۆی ده‌رباز کات.

به‌لام هاوار و سه‌د هاوار ده‌رکه‌ داخراوه، نه‌جه‌ل نی‌زیک بوته‌وه و پیم وابی کاک مسته‌فا هه‌ر له‌ وئ شاده‌ی دینی و ها‌کا خۆ ده‌رباز کا یا خۆ ده‌ جوگه‌له‌که‌ هاوئ، له‌و کاته‌ دا گولله‌ی گه‌رم کا مسته‌فا ده‌هه‌نگیوئ، ئیستکان و ژیرپااله‌ له‌ ده‌ستی داده‌که‌ون و به‌راو دم به‌ جوگه‌له‌ دا ده‌که‌وئ.

ئای خوایه بۆچ به‌شداری ئهو مه‌لودیه‌ت دا پی نه‌به‌خشییم، ئاخر خۆم بۆم به‌قوربانی ئهو مه‌لودیه، خوایه شوکرت، سمایل، نه‌نوه‌ر منداڵه‌کان هاوسه‌ری له‌ خۆ بردۆوم به‌ تۆ ده‌سپێرم، ئیش ئیش کاری رۆژانه ژيانێ چهن‌دین ساله‌ هه‌ر وه‌ک په‌رده‌ی سینه‌ما ده‌ورو به‌ری کاک مسته‌فایان گرت، مال ئاواپی له‌ هه‌موان و گیان له‌ ده‌ست دانی هه‌ر ئهو ساته، بن ده‌رکی مائی مه‌لا ره‌سولی شیخوونیسلامی (زه‌ککی) بوو به‌ گۆری شه‌هیدکی گه‌وره‌ی ئهو سه‌رده‌شته.

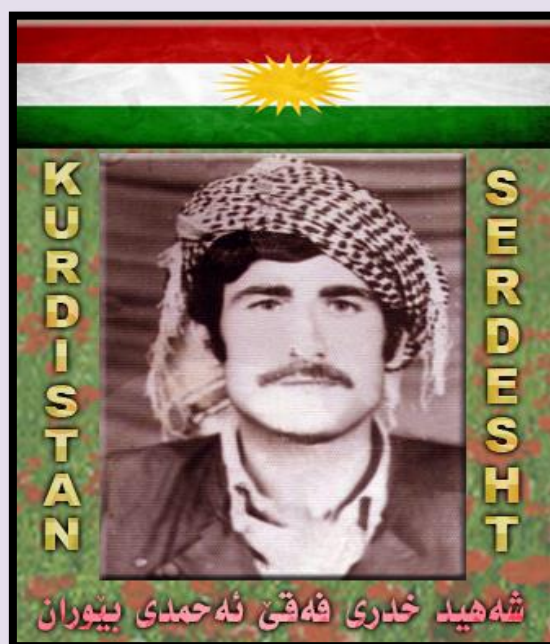
مه‌حه‌مه‌دی سمایلی ئامینه‌ چکۆلی له‌ په‌نای مزگه‌وتی سوور را به‌ کۆلی داده‌دا و به‌ کن مائی مه‌حه‌مه‌دی وه‌ستا قاسمی سنه‌یی دا گه‌یان‌دیه‌ بیمارستان، به‌لام چی بلام پستی کا مه‌حه‌مه‌د له‌ خوین دا شه‌تال بیوو، کاک مسته‌فاش..... خوا به‌ به‌هه‌شتی به‌رینی شادکا!

((له‌ ته‌مه‌نی ئهم شاره‌دا ئهم ده‌رکه‌ داخراوانه‌ شوومن! ئهو په‌نجانه‌ی دایانخست به‌ره‌که‌تیا ن لێ برا، به‌ بارته‌قای ئهو

مه‌رگه‌ش. له‌و پانجانه‌ پیکه‌نین کۆچیان کرد.))

کاتی له چاوه‌روانی دیداری ناخه‌ت دا ده‌مینه‌وه

خدري فه‌قی نه‌حمدي بی‌وران

له دایکبوی به‌فرانباری ١٣٣٠ی هه‌تاوی

به‌یانی بوو تازه له تاران را گه‌رابوومه‌وه، ماندوو و شه‌که‌ت، تئوشی خدري برام بووم، چاک و چونی و له یه‌ک پرسین.
خدر په‌شوکاو و دل به‌ غه‌م بوو، ده‌تگوت که‌شتی لی غه‌رق بووه، زۆر به‌ که‌می وام دی بوو.

خدر گیان زۆر ماندووم، وهره‌ با بچینه‌ مائی خه‌سووم، دانیشین، قسه‌ زۆرن. ئه‌ری خدر ده‌له‌ی ته‌واو نی؟

کاک عه‌وولا، نایه‌م له‌و شارانه، نه‌وه‌ جه‌وانه‌کان، ژن و مندال ده‌کوژرین و شه‌هید ده‌کرین، خوین سه‌ران ده‌با، جه‌نایه‌تی
گه‌وره‌ ده‌کرئ، ئیمه‌ش بی ده‌نگین، جوله‌یه‌کی وه‌ها مان نیه‌.

ئالایه‌کی ره‌شم ساز کردوه، ده‌یبه‌مه‌وه له بی‌ئوران به بۆنه‌ی سەر‌خۆشی و ماته‌مینی شاره‌کانی تری کوردستان له سەر مانه‌که‌مانی هه‌نده‌ده‌م.

خدری برام له گه‌لم نه‌هاته‌وه، منیش ماندوو موجرو په‌شۆکاو چوومه‌وه مائێ خه‌سۆم، هیشتا ماندوویییم به ته‌واوی له جه‌سته به دهر نه‌کردبوو و نه‌ هه‌سابوومه‌وه هاوار هاوار و گرمه‌ گرم په‌یدا بوو، ده‌نگی ته‌قه له دوور را ده‌هات، ده‌ئێ ی شار تووشی هه‌سته‌نگیه‌کی گه‌وره بوه.

خدر دوا‌ی جیا‌بونه‌وه له من، به‌ره‌و بازار ده‌روا، ده‌بینی دو‌کانه‌کان ته‌واو ئاوا‌له نین یه‌ک هه‌یه و یه‌ک داخراوه،

خه‌ئکیش به شله‌ژاوی به‌رهو شاره‌بانی له نئیزیک ستونی یادبوود له ری دایه، خدریش ده‌له‌ی ئاواته‌که‌ی به جی دی، به توره‌یی و شو‌عاردان به خه‌یابانی په‌هله‌وی دا به‌رهو شاره‌بانی و ستوونی یادبوود وه ری ده‌که‌وی.

کاک خدر ده‌بینی نه‌فه‌ریک له سهر تانگیک که له پادگان هاتوته دهر ته‌قه ده‌کا، لهو کاته‌دا له ستوونی یادبوود نئیزیک ببووه، تانگه‌که‌ش هه‌روه‌ها، کاک خدر له کن مائی مه‌لا سائه‌ی باغی (زه‌ککی) مه‌حمودی برایی بی‌وران ده‌بینی، که بریندار بوه،

لیی نئیزیک ده‌بیته‌وه، ده‌بینی، گۆله له پشتی وه‌ده‌ر که‌وتوه، له باوه‌شی ده‌کا، ههر لهو بی‌نه‌ویه‌ده‌دا نه‌فه‌ری سهر تانگه ته‌قه له کاک خدر ده‌کا و برپه‌ی پشتی ده‌کاته ئامانج، کاک خدر خوی به کاک مه‌حمودییه له وی ده‌که‌وی، کاک مه‌حمود زیندویه و خدریش ههر له وی گیان له ده‌ست ده‌دا.

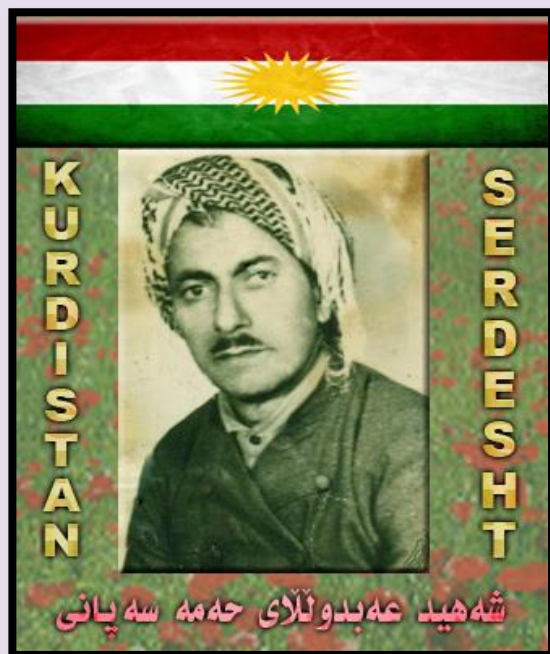
خدری برام به نیوی خدری جوانمیری دارمه‌کۆنی کرا بووه که ئه‌ویش گۆله‌یان لهو جیه دابوو کوشتبویان.

ئه‌من له مائی خه‌سوم هاتمه ده‌ری، هاورئ له گه‌ل خه‌لکی په‌شوکاو به‌رهو بیمارستان وه‌ری که‌وتم، گه‌ییشتم و یه‌کسه‌ر چوومه ژورئ، چهند مه‌یت له سهر ته‌خته‌کانی بیمارستان داندرا‌بوون، له سهر یه‌کیکیان حاجی مه‌حممه‌دی ئازهری راوه‌ستا بوو، زۆر به ئه‌سپایی لیی نئیزیک بو‌مه‌وه، حاجی مه‌حممه‌د به نا‌ئۆمیدی و په‌ژاره‌وه سه‌یری منی ده‌کرد، هه‌ستم پی کرد ده‌بی مه‌یته‌که له نئیزیکان بی، خۆم گیانده سهر ته‌خته‌که، یا خوا که‌س نه‌ی بینئ! برا مردن ئه‌ویش به ده‌ستی ئه‌و نامه‌ردانه! به‌ئئ، دیم ئه‌وه خدری برامه، رۆ براله رۆ.

رۆژی تاریک و غه‌مناکی منیش ده‌ستی پیکرد،

(به ته‌نیا له شی‌عریک دا جی ما بوو، کاتی کۆچی کرد، شی‌عر به ته‌نیا مایه‌وه.)

چهند چرکه‌یه‌ک و کو‌تایی هه‌تا هه‌تایی

عه‌بدووللای هه‌مه‌سه‌پانی

له‌ دایکبوی ١٣٠٤ ی هه‌تاوی

بابم ناش وه‌ستا بوو، له‌ زووران دێ ی مه‌لا نه‌جمه‌ی که‌وکه‌بی له‌ دایک بووه،

کابرایه‌کی به‌ سه‌لیقه‌ و نازا بوه، له‌ باپیرم را ناش وه‌ستایی بۆ ما‌بووه، له‌ گه‌ڵ مه‌حه‌مه‌دی وه‌ستا قاسمیش نه‌جاری کردوه وه‌ یه‌که‌مین مشاری به‌رقی نه‌جاریان له‌ سه‌رده‌شت وه‌کار خستوه. کابرایه‌کی بالا بلیند و به‌ ئۆبوه‌ت و چوارشانه.

من و دوو خوشکم، جیا له‌ باوکمان له‌ گه‌ڵ دایکمان ده‌ژیا، باوکم ژنیکی دیکه‌شی هه‌بوو، ناخر دایکم چهند سالیکی له‌ باوکم گه‌وره‌تر بوو، برایه‌کی گه‌وره‌تر له‌ خوشم هه‌بوو، له‌ سالی ١٣٥٤ هه‌تاوی له‌ روداوێکی هات و چۆ دا گیانی له‌ ده‌ست

دا، خوا بە بەهەشتی بەرینی شاد کا.

بەیانى رۆژى چواردهى سەرماوەز سالى ۱۳۵۷ هەتاوى کارەساتىک لە شار دەقەومى، هاوار هاوار و دەنگى تەقە پەيدا دەبى، تەقە وەلات دادەگرى، چ بوە؟ چ قەوماوە؟

ئازادى ئازادى، بمرى زۆلم و زۆر، بمرى دىكتاتۆرىەت....

باوکم عەوولای حەمەسەپانى باشى دەزانى کە منیش زۆر سەرم لەو شتانه دەخوړى، لە دوکانە نەجاریەکەى دا نیگەرەن و ئالۆز دەبى، بزماریشى نەماوون، دەبى بچى بکړى، بە بەردىک دوو کىلان دەهەنگیوم، مەحمودم سەر بە گۆنگەلە بۆ لای بازار بچم و بزمار بکرم و بزەنم ئەویش لە کوێ یە؟

باوکم نەیزانیبوو من لە سەردەشت نیم و چوووم بۆ بانە. بەرەو خەيابانى پەهلەوى دەچى و لە وێ را بەرەو ستوونى یادبوود وەرئ دەکەوئ، تەقە لە شارەبانى را بلیندە، تانگیک لە شار دا دەسووریتەو، بە گۆللەى گەرم! نەک پەلاستیکی خەلکى بى گۆنا دەکاتە ئامانجى خۆى، خەلک لە دەورو بەرى ستوونى یادبوود نىزىک شارەبانى خر ببوونەو، عەوولای حەمەسەپانىش بە دواى بزمار و مەحمود دا، رەوانە ببوو، ئاگرى دڵ هەلئى گرتبوو، تا ئێرە ی هیئانبوو.

تانگ لە ستوون نىزىک دەبیتهو و وەستا عەوولاش لە ترسان خۆى بۆ لای مالى مەلا سالى باغى (زەککى) رادەکیشى، نەفەرى سەر تانگەکە هەر تەقە دەکا وەستا عەوولا خۆى دەگەیینیتە بن دەرکە، بەلام گۆللەى گەرم گەروى وەستا عەوولابە سەر دەکاتەو و گیانى پاکى لئ وەر دەگرئ.

وه‌ستا عه‌وولای نه‌جار، مائبات، به‌رده‌ناشه‌کان، مشاره‌کان، داره‌کان بزماره‌کان، دوو ژنه‌کانی. مه‌حموده‌که‌ی و.... چهند چرکه‌یه‌ک دۆنیای نه‌و داده‌گرن و شاده‌دین و مال ئاواپی له‌ هه‌موان ده‌کا، له‌ په‌نا سێ شه‌هید چواره‌مین سه‌ر ده‌کاته‌وه‌. ئیواره‌ له‌ بانه‌ را گه‌رامه‌وه‌، له‌ رێ یه‌ دا بیستم که‌ شار ته‌قه‌ی تیدا کراوه‌ له‌ کن ستوونی یادبوود، زۆر که‌س بریندار و یا گیانیان له‌ ده‌ست داوه‌. یه‌کسه‌ر چوومه‌ مزگه‌وتی سوور، گویم راگرت، نێزیک من ده‌یانگوت عه‌وولای هه‌مه‌سه‌پانیش بریندار بووه‌، که‌س زانیاری دیکه‌ی نه‌ده‌دا، به‌ ده‌رکه‌ی نه‌ولای مزگه‌وت دا به‌ تاقی ته‌نیا به‌ره‌و بیمارستان وه‌رێ که‌وتیم، نیگا‌کانی خه‌لک ئالۆزی کردبووم، گه‌ییشه‌م بیمارستان، خه‌لکیکی زۆر، غه‌مبار، شله‌ژاو، چهند نه‌فه‌ریک راکیشرابوون، به‌ره‌و وان رویشتم،

خوایه‌ خه‌ونه‌؟ چی ده‌بینم؟ نه‌وه‌ یه‌کیان، خو زۆر ناشنایه‌! نه‌وه‌ کێ یه‌؟ چاووم هه‌له‌ ناکات؟

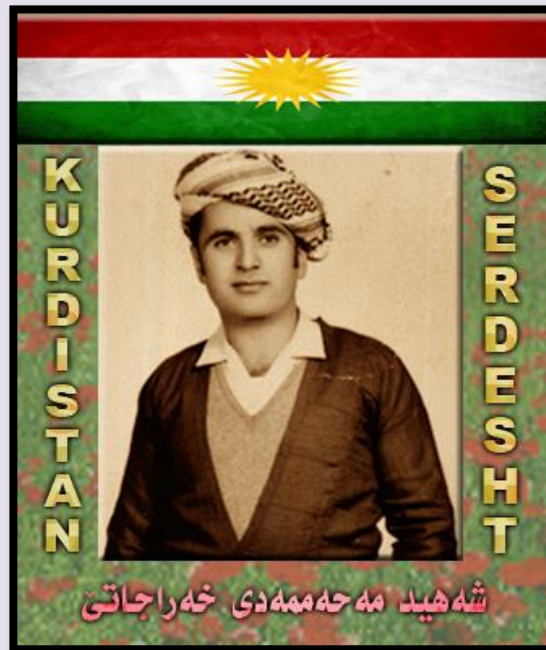
نا! نا! نه‌وه‌ بابی تیکۆشه‌ر و ماندونه‌ناس، ناش وه‌ستا ی نه‌جاری من بوو، شه‌ک مه‌که‌، براله‌، نه‌وه‌ هه‌وه‌ بابه‌ته‌ بابه‌ته‌، .... من مامه‌وه‌ و یه‌ک دونیا په‌ژاره‌ و غه‌م.

خانزادی خوشکم زۆر ئیواران له‌ سه‌ر گۆری باوکم گابۆر ئی ده‌دا و به‌ حه‌یران و لاووک حیکایه‌تی غه‌مناکی نه‌و شه‌هیده‌ بوو نه‌و گۆره‌ له‌ یاد کراوه‌ ده‌گیریتته‌وه‌.

((له‌ چاوه‌روانی باوکم دا، دوعا فینک فینک له‌ بالای غه‌مه‌کانم ده‌روێ و خه‌ونه‌کانیشم ئارام ئارام ئاوپرژینی یاده‌کانی باوکم ده‌که‌ن، ته‌مه‌نم ئیواو ئیو له‌ باوکم بووه‌.))

به پته‌ی نه‌بی خۆی ناتە‌کینێ

مه‌حه‌مه‌دی خه‌راجاتی

له دایکبووی ره‌زبه‌ری ١٣٢٠ ی هه‌تاوی

کۆی خه‌نگی گهره‌ک به‌ خه‌ره‌اته‌وه‌یان کردبوون، هه‌نیفه‌ خان له‌ گه‌ل میرزا مه‌حه‌مه‌دی خه‌راجاتی (کوری مسته‌فا روزه‌ی) * مه‌حه‌مه‌دی * له‌ ئابادان گراونه‌ته‌وه‌، هه‌نیفه‌ خان جل و به‌رگی عه‌جه‌می له‌ به‌ر ده‌کا، میرزا مه‌حه‌مه‌دیش کۆت و شه‌ئواری له‌ به‌ر کردوه‌، پاک و خاوێن و به‌ پته‌ نه‌بی خۆ نا ته‌کینێ، کچه‌کانیشی ده‌ست و مه‌چه‌ک و بازۆله‌یان پراپه‌ر له‌ بازنه‌ و خشلن، ته‌خت و سه‌نده‌ئیان هه‌ن و کۆ کۆی گهره‌ک دین و سه‌ردانیان ده‌که‌ن.

ده‌ئین له‌ ئابادان نه‌ ته‌نیا مامه‌سته‌تا بووه‌، به‌لکۆ کاری دیکه‌شی کردوه‌، کۆک و پۆشته‌ گه‌راوه‌ته‌وه‌ و ماڵ و مندالی تیر و ته‌سه‌ل و ریک و پیکن.

به‌یانیکی پاییزیه، له چوارده‌ی ئاخر مانگی پاییز ده‌چی، ده‌تای ی سه‌رما ده‌یه‌ه‌وی خۆ له مرووف و جیهان هه‌لکا و هه‌لپه‌ه‌ریتی.

جه‌نیفه خان به‌ خه‌ونیکی ناخۆشه‌وه له خه‌و راده‌چله‌کی و به‌ ترسیکی زۆره‌وه دونیای مۆته و ناخۆشی خه‌ونه‌که‌ی به‌ جی دێتی، سه‌ماوه‌ره‌که‌ی داده‌گیرسینی و هینکاویک و نوێژیک:

((خودایه‌ بۆ خۆت بمان پارێزی!!))

هه‌موویان ده‌وری سفره‌ داده‌گرن، خاوینی بارانه‌که، هه‌موو مائی داگرتوه، پیکه‌نین و خوشی دوا‌ی باران ناو چاوانی نویونه‌ته‌وه، له سه‌ر سفره‌ خۆشه‌ویستی و پیکه‌نینیان له‌ت ده‌کردن و بینیان پێوه‌ ده‌نان و ده‌یان خواردنه‌وه، زولفه‌کان شانه‌ کراو و بۆنی عه‌تر و میخه‌ک له وه‌لات گه‌راوه.

جَل و به‌رگێ خاوین له به‌ر کرا و کاک همه‌ش خۆی ته‌یار کرد.

حه‌نیفه خان ده‌روم، ده‌گه‌ریم و بزانه‌م چه‌ خه‌به‌ره؟ ده‌نگۆ هه‌یه چه‌ند نه‌فه‌ریک وه‌ک کاک ماجید و نه‌فشار گیراون و جم و جۆل له سەرده‌شتیش په‌یدا بووه.

((میرزا مه‌حه‌مه‌د نه‌مشه‌و خه‌ونی ناخۆشم دیوه، دَلَم چاک ناَل، زور وریای خۆت به. تازه مندانه‌کانیش ئیشتیای سه‌روپێ یان کردوه، وریای خوتان بن و شیرکۆش له گه‌ل خۆت به‌ره و سه‌روپێ یانی پێدا بنێره‌وه.))

((به‌ چاوان هه‌نیفه خان، شیرکۆ، کورم، ده‌ی رۆژه که‌وشه‌کانت له پێ که، با برویین.))

ساز و ریک پێک و سه‌ر شانه‌ کراو، که‌وشی بۆیاغ کراو، قاتی جوانی عه‌جه‌می له به‌ر کراو، قیت و قۆز، ورد ورد ده‌رون. چه‌قو و چه‌په‌چاخێ مامه‌ عه‌لی فه‌ساب له لای سه‌رچاوه‌ له دووره‌وه‌ ده‌نگیان دی.

((مامه‌ عه‌لی سه‌ر و پێ ماوه؟))

((حه‌مه‌ گیان دره‌نگ هاتوی، نه‌ماوون، سه‌بی بۆت داده‌نیتم، کوره‌که بنێره، بۆتان ده‌نیرمه‌وه.))

((مامه‌ عه‌لی گیان زۆرت لی مه‌منونم، قسه‌مه‌ت نه‌بوو نه‌ورو، شیرکۆ کورم، تۆ بچۆوه منیش دوا‌ی ماوه‌یه‌ک دیمه‌وه.))

((مامه عه‌لی ده‌لین شیواوی په‌یدا بوه و هه‌موو ئیرانی گرتوته‌وه.))

((رۆڤه ئه‌وه نیه سهرده‌شتیش بێ به‌ش نه‌بوه چهند که‌سیکیان گرتوه، خه‌لک وه‌جان هاتوه، پیر و جوان ناپاریزن، ده‌یانکوژن و نه‌ به‌ندیان ده‌که‌ن.))

نه‌ ناکاو هات و هوریا و ده‌نگه ده‌نگ سهر هه‌لده‌دا، ده‌نگ ده‌نگی تانگه، خوا به‌مان پارێزی، میرزا مه‌حه‌مه‌د به‌ره‌و ستوونی یادبوود وه‌ری ده‌که‌وی.

ده‌نگی خه‌لک ده‌ گوی ده‌که‌وی: ئازادی ئازادی... ده‌رکه‌ی زیندان ده‌شکینین، زیندانیه‌کان ده‌ردینین.... و....

تانگه‌که‌ روبه‌رو هات، نه‌ نێوان ته‌پ و تۆز و قور، جوگه‌له‌ی پیس، هه‌لاتن و خۆ شه‌اردان کامیان؟ به‌و جێ و به‌رگه‌!

به‌لام تانگه‌که‌ مه‌ودای به‌ کاک مه‌حه‌مه‌د نه‌دا وه‌به‌ر گۆله‌ی گهرمی خۆی خست و.... نه‌ بن ده‌رکێ مائی مه‌لا ساڤه‌ی باغی - زه‌ککی - شه‌هید کرا.

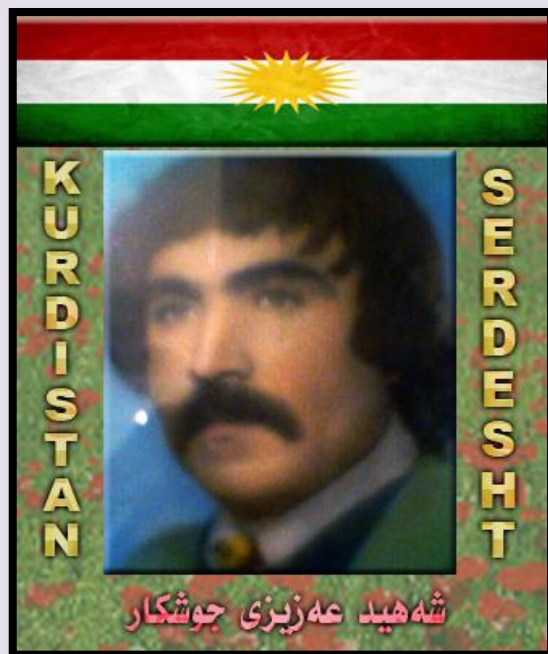
ته‌نیا خه‌ونیک مایه‌وه‌و چهند مناییک و حه‌نیفه خان.

ئیتەر بۆنى مېخەك و عەتر، پېكەنن و خوشەويستی و بارانى.... کوتايى هات، ئیستاش زۆر جار لە تەنيایى گۇرستانەكەدا بە تەنيا حەنيفة دانیشتو و تەنيایيهكانى بۆ دەگيریتەو و خەونەكەى ورد ورد بۆ دەهۆنیتەو و دواييش هەموو جارەن عەتراويان دەكا.

((كە واتە مەمەد لە زەماوەنديان دا سوور سوورى پۆشيبوو و بە تەنيایى جىي هیشت بوو، مەمەدى ون کردبوو، مەمەدى ون کرد بوو، ئاخىر مەمەد ئيرەيى نەبوو، بە تەنيا رۆشتبوو.))

عەزیز گۆللە وە جەرگی کەوتبو و قامکی تیوه ده‌چوو

عەزیزی جۆشکار

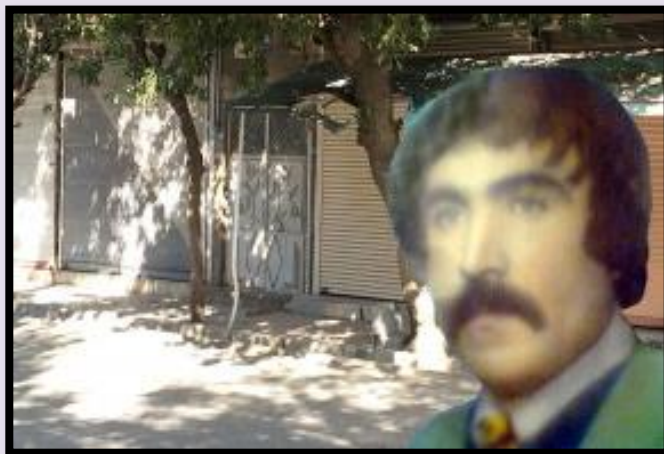
له دایکبوی ١٣٣٢ ی هه‌تاری

به‌ری کەریزی نأشی ئەحمەدی مۆباشیری کوورەئ میرزا وەهابی عەزیزی جۆشکار هووما ی پانتۆڵ له به‌ریه‌یانی چوارده‌ی سه‌رماوه‌زه، کریکاران به‌ره‌و کارگه و درووست کردنی خانوه‌کان خۆ ده‌کێشن، ده‌لێن عەزیزیش له مائێ حاجی شیخه‌ی جۆشکاری ده‌کات.

عەزیز به‌یانی زوو هه‌ڵده‌ستێ و خۆی ساز ده‌کا و به‌ گورج و گۆلی وەرێ ده‌که‌وێ، هووماش جێ و بان خر ده‌کاته‌وه، وه‌لات ده‌مائێ و هه‌ساریش گه‌سک ده‌دا، هووما هاوسه‌ری عەزیز وریا و زۆر جاران هه‌ر پانتۆلی له به‌ر ده‌کرد، له کۆری

پیاوانیشدا خۆی نیشان دهدا.

چیش تهن‌گاو نه‌هاتوه، هووماش ههر خهریکه، له بن ده‌رکی ده‌نگۆ هه‌یه، ده‌ئین: شار شله‌زاوه، کاک ماجید و ئه‌فشاریان کرتوه،

خه‌لک دوکانی داخستوه، به دواي به‌ندیه‌کان دا بو‌لای شاره‌بانی چووون، ویستویانه رزگاریان که‌ن.

هووما سهری لی ده‌خورا، زوو پانتۆله‌که‌ی له به‌ر کرد و چه‌قویکی تیژی هه‌لگرت و به‌ره‌و شار وه ری که‌وت. که‌ییشه‌ کن شیخ مه‌ولانه‌ی خه‌لک هه‌لده‌هات و گۆی بیستی ته‌قه‌ بوو، که‌ نیزیک بووه ، ده‌نگی تانگ و ته‌قه‌یه‌کی دیش له ناو شار ده‌هات.

هووما که‌ییشه‌تو بو‌کن مائی سه‌میعی، چه‌ند ژن له وی خر ببونه‌وه، له‌وبه‌ریش پیاوی زۆری لی بوون، تانگه‌که‌ په‌یدا بووه، ده‌ستی به‌ ته‌قه‌ کرد، له‌و کاته‌دا دیم کاک برایمی مه‌حمودی خسته‌یه‌کی پی یه به‌ره‌و تانگه‌که‌ هی‌رش ده‌با، عه‌زیزی هاوسه‌ریشم دی به‌ره‌و مائی مه‌لا سائه‌ی باغی (زه‌ککی) هه‌لده‌هات، ده‌یه‌ه‌ویست خۆی له مائی مه‌لا سائه‌ی باوی، به‌لام سه‌د مه‌خابن، نه‌که‌ییشه‌تو سهر جوگه‌له‌که‌ی که‌ تانگه‌که‌ ته‌قه‌ی کرد و گۆله‌ باران کرایین. گۆله‌یی‌ک وه‌به‌ر عه‌زیزی خوشه‌ویسی هاوسه‌رم که‌وت، خوایه‌ قه‌ت نه‌ی یینی و به‌ سهر که‌س نیه، عه‌زیزم داکه‌وت، له‌وبه‌ری را به‌ره‌و عه‌زیز هه‌لاتم.

عه‌زیز عه‌زیز: ئای هوما بمگه‌یه هه‌نگاوتمی، بریندار بووم، دایه‌ی بزانه وه کویم که‌وتوه.

عه‌زیزه‌که‌م وه‌کن جه‌رگی که‌وت‌بوو، خوا جه‌رگی زالم‌ان ببری، ده‌ستم بو لای برینه‌که‌ برد، قامکی تیوه‌ ده‌چوو، ئامبۆلانس زیله‌ زیلی بوو، به‌ نیژیکمان دا هات رای نه‌گرت، هاوارمان کرد: بریندارمان هه‌یه، فایده‌ی نه‌بوو، ده‌یه‌ویست رای نه‌گری و خۆی ده‌رباز کا، چه‌قوه‌که‌م ده‌ره‌ینا و هی‌رش به‌ره‌و ئامبۆلانس‌که‌: یا رای ده‌گری و عه‌زیزم بو ده‌که‌ییته‌ بیمارستانی یا.... شۆفیری ئامبۆلانس مه‌ج‌بوور بوو و عه‌زیزمان سوار کرد.

عه‌زیزمان گه‌یانده‌ بیمارستانی، کوژراو و برینداریکی زۆری ئی بوو، من له‌ به‌ر عه‌زیزی هاوسهرم ئاگام له‌ که‌س نه‌بوو. ناخر دیسان... خواجه‌ ئه‌وه‌ چه‌ سهرنویشت و ئاکامیکه‌؟

سێ روژی ته‌واو عه‌زیز له‌ گه‌ل مه‌رگ شه‌ری کرد، به‌لام حه‌یف و هه‌زار حه‌یف، من مامه‌وه‌ و مندال و کوژیک غه‌م و مه‌ینه‌تی، عه‌زیزم شه‌هید بوو و منیش... ((له‌ ته‌نیایی ته‌مه‌نیکی پاییزدا، غه‌ریب غه‌ریب، تاو ده‌ده‌م، تا زه‌رد زه‌رد له‌ ناو هه‌ناوی فه‌رامۆشی دا کوژاییم بێ.))

نەگەر مەرگ خەبەر کە ی

مستەفای فه‌تاهی جەواهیری

لە دایکبوی پۆشپەری ١٣٣٤ ی هەتاوی

شەو دا دەهات، تاریکی ورده ورده ولاتی دادەگرت، کاک مستەفا ئە سەر کار را گەرایه‌وه.

های ئایشی وەرە زۆر ماندووم.

تازە خانوویان لە سوێی بەرده قووچی درووست کردبوو، ئایشە دئی زۆر خوش بوو، ئاخر سەرپەنایان بۆ منداڵەکانیان جی به جی کرد بوو. جی قەراری رووبابه و خانم مالی کاکه قەندە بوو، کاکه مستەفا، مستەفا قەندە ئیستاش بی قەراریان

بئ ئه مانه و گریانى خوشكان بۆ برايان جه لال و بئ برانه وهیه.

به ئئ مستهفا گيان نه وه هاتم.

ماندویى له تهواوى جهستهى دهبارى، ئاخر كاك مستهفا له بارى توان و قووه ته وه له شار دا به ناوبانگ بوو، تاى شهش پووتى هه لدهگرت و وه سهر پشتهى وه لاغى داوېشت، ئايشى له دهورى كاك مستهفا هه لده سوورا و كوره چوكوله جهوت سائهى مال * ئووقمان * له كوئل بابى نه ده بووه، : ئاخر چت بۆ هيناومه وه؟ كوا نوقل؟ كوا.....؟

دهم و چاو شترا و به خو راگه بيشتنىك و، دانېشتن، به له دهورى يهك بوون، ماندوویى له لهشى كاك مستهفا ده رچوو،

شیو خورا و چند قسه و باس و گوئی راگرتن له رادوینه‌که کۆنه‌که و نوشتن.

به‌یانی زوو نایشه و مسته‌فا له خهو هه‌لدهستن، نایشه و لووقمان به‌رهو جه‌مامی شاره‌داری و کا مسته‌فاش به‌رهو جه‌مامی کۆن وه‌ری ده‌که‌ون.

جه‌مامی جاران گشتی بوو، خو شتن و و جه‌مام کردن چند کات ژمی‌ری ده‌بری.

کاک مسته‌فا ده‌گاته جه‌مام و خه‌ریکی خو شتن ده‌بیته، دواي چند کاتیک ده‌نگه ده‌نگ په‌یدا ده‌بی و نیو جه‌مام ده‌شله‌ژی، چ بوه؟ چ قه‌وماوه ؟

له شاره‌بانی را ته‌قه ده‌کری و ده‌لین تانگ له پادگان را هاتۆته دهر و ته‌قه ده‌کا، جه‌مامیه‌کان ده‌چنه دهر و جل و به‌رگیان له به‌ر ده‌که‌ن و هه‌ر یه‌ک و به‌ لایه‌ک دا، به‌رهو مال خلۆر ده‌بنه‌وه.

کاک مسته‌فا جل و به‌رگی له به‌ر کرد و له جه‌مام هاته ده‌ری، دئی ئۆقره‌ی نه‌ده‌گرت به‌رواته‌وه به‌رهو مال بو سوئی به‌رده‌قوچی به‌رهو ته‌قه که‌وته ری، خوئی بو لای دووکانی جه‌سه‌نی ده‌رویش زارایه راکیشا، دئی نه‌هاتبو خه‌لک و شار به‌ جی بیلی و به‌رواته‌وه بو سوئی به‌رده‌قوچی بو مائی و بللی به‌ من چی؟ با خۆم ده‌رباز که‌م.

هه‌ر وه‌ک توان و قه‌وه‌تی کاک مسته‌فا به‌ ناو بانگ بوو، جرتنه‌کانیشی نمونه‌ی شار بوون، هه‌ر که جرتنه‌که‌ی لی دده‌ا

له مه‌وداییکی دووره‌وه گۆنمان لی ده‌بوو.

تانگه‌که نیزیکی ده‌بووه، خه‌لک هه‌لات هه‌لاتی بوو، کاک مسته‌فا له لای ستوونی یادبووده‌وه تانگه‌که ده‌بینی، خۆی له داره‌که‌ی کن دوکانی کاک جه‌سه‌نی نیزیکی کردبووه، نه‌فه‌ریک له سهر تانگه‌که را تیرنه‌ندازی ده‌کرد، له دور را کاک مسته‌فای دی.

کاک مسته‌فاش جرتیکی شازی بۆ راهیشت، نه‌فه‌ری سهر تانگه‌که سرنجی دایه، تانگه‌که گه‌رایه‌وه، کاک مسته‌فا زانی بۆ وی گه‌راوه‌ته‌وه خۆی بۆ که‌نار داره‌که راکیشا، به‌لام نه‌و نامه‌رده له سهر تانگه‌که را گووپیی کاک مسته‌فای نیشانه گرت، کاک مسته‌فا ویستی خۆی ده‌جۆگه‌له‌که هه‌وای، دووه‌مین گۆله‌ گه‌روی دادری و له بن داره‌که که‌وت و... له په‌نا دوکانی جه‌سه‌نی ده‌رویش زارایه نارامی گرت.

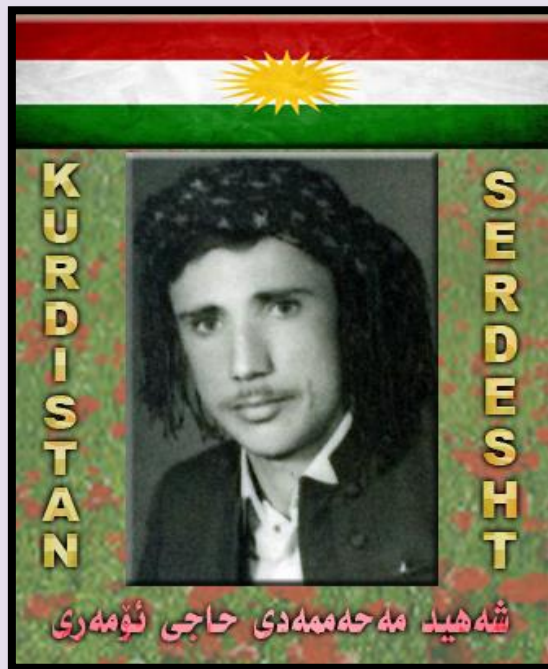
له جه‌مامی شاره‌داری ده‌نگۆ بلاو بووه، له ناو شار نیزیکی ستوونی یادبوود ته‌قه‌یه و ده‌لین خه‌لک بریندار بووه. نایشی دئی خه‌به‌ر دار ببو، زوو جل و به‌رگ له به‌ر خۆی و لۆقمان ده‌کاته‌وه و به‌ره‌و ستوونی یادبوود وه‌ری ده‌که‌وی.

به‌لێ خاتوو نایشه و لۆقمان ده‌گه‌نه سهر ته‌رمی کاک مسته‌فای شه‌هید و شین و گابۆره بۆ لۆقمان و مندالانی بی بابم، رۆ، رۆ، تازه ده‌مان هه‌ویست بجه‌سیینه‌وه، خانووی تازه‌مان درووست کردبوو، پیاوی مالم رۆ رۆ رۆ....

له‌و رۆژه‌وه مناله‌کان به‌ ته‌نیایی و بی بابی خۆیان گرت، خاتوو نایشیش له جیکایه‌تی دواي مه‌رگی مسته‌فا دوا، توانی پانه‌وانیکی پیش مه‌رگیش درووست کات، تا کوو مناله‌کان شانازی هه‌ر دوو دونیا، بۆ نه‌وه و داها‌توه‌کان بگێرنه‌وه.

خوا به‌ به‌هه‌شتی شاد کا.

حیکایه‌تی بیانوی چاره‌نووسی گولله‌یه‌ک

مه‌حه‌مه‌دی حاجی ئۆمه‌ری

له دایکبوی ره‌زبه‌ری ۱۳۲۸ی هه‌تاوی

به‌ییانی بوو، شار شله‌ژا بوو، دله‌کان ده‌تگوت چاره‌روانی به‌سه‌ره‌تییکی دله‌ ته‌زین ده‌که‌ن، کاکه مه‌حه‌مه‌دم زۆر تیکچوو بوو، خه‌ریکی پیچانه‌وه‌ی پارچه‌ی مه‌خه‌لی ساکا بووین، ئاخ‌ بازار بازاری مه‌خه‌لی ساکا بوو، بۆ ئه‌ودیو ده‌چوو.

جه‌مالی جه‌مال له‌ گه‌لمان بوو، یارمه‌تی ده‌داین، کاره‌سات له‌ دم و چاوی ئه‌م شاره‌ خنجیلانه‌ دا داوای هه‌بوو، رینگای ده‌ویست. جوئه‌ ئۆقره‌ی نه‌ما‌بوو.

ئاخ‌ له‌ ده‌رووبه‌ر، خه‌به‌ر خه‌به‌ری، جم و جوئه‌ و له‌ خوین گه‌وزانی پیر و جوانه‌کانی ئه‌م وه‌لاته‌ بوو.

ئهو دهم کاکه ئه‌بویه‌کرم یه‌کیک له‌و چالاک وانه به‌ جوئه و به‌ هه‌ستانه‌ بوو، که شه‌وو رۆژ هه‌دادانی نه‌بوو.

کاکه مه‌حه‌مه‌دم به‌ جه‌مالی جه‌مالی گوت: برو بزانه ئه‌بوویه‌کر له‌ کوێ یه؟ بلێ کاکت کاری پێ ی زو بگریته‌وه‌ بۆ دوکان، کاک جه‌مال رۆیشت، به‌لام دئی کاکم له‌ تاو ئه‌بوویه‌کری ئۆقره‌ی نه‌بوو و نه‌ی ده‌زانی چ ده‌کا، خوشه‌ویستی ئه‌بوویه‌کروئه‌جه‌ل، هه‌لێ گرت بوو، به‌ توندی هه‌ستاو پیلاره‌کانی له‌ به‌ر کردن و وتی: ئه‌حه‌مه‌ ناگات له‌ دوکان بێ، فایده‌ی نیه‌ بۆ خۆم نه‌چم به‌کره‌ خۆی توشی گیچه‌ئێک ده‌کا، که‌تنیک هه‌تمه‌ن رو ده‌دا.

کاکه مه‌حه‌مه‌دم به‌ شه‌ده‌ی جوان و لار و له‌نجه‌ به‌ ره‌و ستوونی یاده‌بوود وه‌ری که‌وت، سه‌فه‌ر سه‌فه‌ری ئاخره‌ و دیدار به‌ ئاخره‌ت بوو.

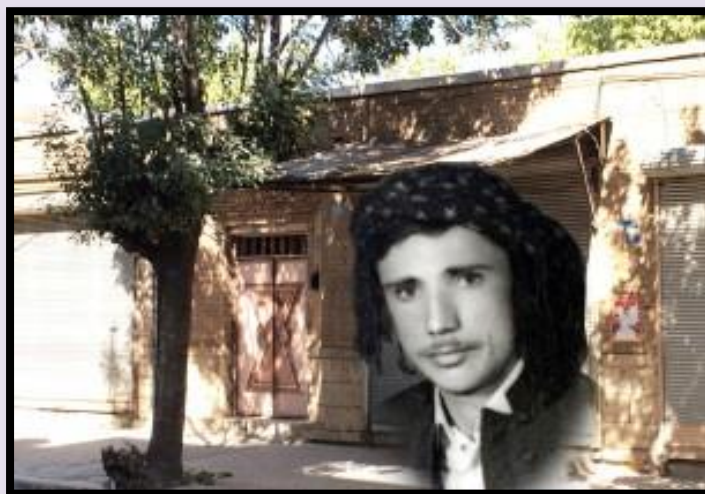
چاوی ده‌گی‌را به‌ دوا‌ی وون بوه‌که‌ی دا، سرنجی هه‌موو کون و قۆژنیکی ده‌دا.

ئه‌ی خوايه‌ به‌کره‌م له‌ کوێ یه؟

ته‌قه‌ و ده‌نگی تانگ له‌ شادا، شاری به‌ره‌و رۆداویکی دته‌زێن ره‌وانه‌ ده‌کرد، له‌ شاره‌بانی را ته‌قه‌ی هه‌وا‌یی ده‌کرا، به‌ لام ده‌یانگوت گۆلکان مه‌شتین و په‌لاستیکی‌ن.

کاکه مه‌حه‌مه‌دم زۆر دئسۆز بوو، له‌ به‌ر خۆیه‌وه‌ وتویه‌تی: کاتیکی زۆر نیه‌ براهمه‌ نازیز و نازداره‌که‌م له‌ ده‌ست داوه‌، خوايه‌ به‌مان پاریزی، ئه‌بوویه‌کریشم توشی که‌تنیک نه‌بیت.

ته‌قه ههر به‌ردوام بوو ، به‌ئێ گولله پالاستیکی بوون ! به‌لام خه‌ئک به‌رهو بیمارستان هه‌ئده‌هاتن و ده‌یانگوت خه‌ئکیکی زۆر برینداره ، کاکه مه‌حه‌مه‌دیشم به‌رهو بیمارستان وه‌رێ ده‌که‌وئ.

تانگه نه‌فه‌ربه‌ره‌که ده‌گه‌رێته‌وه ده‌نگی تانگ و ته‌قه نه‌و ده‌ورو به‌ره داده‌گرئ، کاکه مه‌حه‌مه‌دم له مائێ مه‌حمودی مه‌ولانی نیزیک ده‌ بێته‌وه، ده‌یه‌ه‌وئ خۆی ده‌ ده‌رکه‌ی مائێ کاک مه‌حمودی هاوئ، به‌لام هه‌یه‌ات هه‌یه‌ات له‌و کاته دا ده‌بینئ مندائیک له‌ نیزیک جوگه‌له‌که‌ی پێش ده‌رکه‌ی مائێ کاک مه‌حمودی ماوه‌ته‌وه، هه‌ی چی بکه‌م؟ چی نه‌که‌م؟

ئاخر کاکه مه‌حه‌مه‌دم ژبانی هاوسه‌ری پێک هێنا‌بوو، به‌لام به‌ داخه‌وه مندائێ نه‌بو! ده‌گه‌رێته‌وه و ده‌ستی مندائێ ده‌گه‌ده‌گرئ و ده‌یه‌ه‌وئ له‌ باوه‌شی بکا و له‌ کێشه‌ رزگاری کات به‌لام وه‌ی وه‌ی هه‌ی هه‌ی! گولله‌ی نامه‌رد، به‌رهو کاکه مه‌حه‌مه‌دم وه‌ رێ ده‌که‌وئ، سه‌ری موباره‌کی ده‌که‌وێته به‌ر هێرشێ نامه‌ردانه‌ی نه‌فه‌ری سه‌ر تانگه‌که‌.

به‌که‌ره گیان له‌ کوئێ؟... برایم گیان هاتم، نه‌حه‌مه‌د خوا حافیز! برای گه‌وره‌تان، پاک و دئسو‌رتان، یه‌کسه‌ر له‌ ده‌ست چوو. ون بوو یه‌کجار ون بوو!

سه‌ه‌ی به‌یانی کاتێک چاوه‌روانی روناکی تهاوای رۆژ ده‌کرا، کاکم گیانی پاکی له‌ رێئ ئینسانیه‌ت و پیاوه‌تی دا به‌خت کرد، خوا به‌ به‌هه‌شتی به‌رینی شاد کا!

((بیستم دواي مه‌رگیش مه‌حه‌مه‌د ته‌نیا ماوه‌ته‌وه، نیشان به‌و نیشان له‌و دونیاش له‌ چاوه‌روانی منائیک، ون بوئێک دا، ماوه‌ته‌وه!!))

سەرچاۋە : مائىپەرى پاشەرۆك (Pasharok)

نووسىنى: بەريۆەبەر مائىپەر – محەممەد نىك پەي

رىكەۋتى: ۱۴ ى سەرماۋەزى ۱۳۹۳ = ۳ ى دىسامبىرى ۲۰۱۴

كۆكردنەۋە و نامادەكردنى: پەھمان نەقشى

سەرماۋەزى ۲۷۱۴ ى كوردى - دىسامبىرى ۲۰۱۴ ى زايىنى

نۆزەنكردنەۋە: بانەمەرى ۲۷۲۵ ى كوردى = ۲۰۲۵ ى زايىنى

سیاس و پیزانین

بۆ کاک محهمهد نیک پهی بۆ نووسین و ئاماده کردنی ئەم بابەتە بەنرخە.

دهستان خوش و ههروا قهڵەم رەنگین بن بۆ گەل و نیشتمان.

رەحمان نەقشی

